

Tízmilliós kisebbségek – Kínában

A Kínai Népköztársaság Ellenőrzési Minisztériuma 2003 októberében volt vendége az Országgyűlési Biztosok Hivatalának, a rákövetkező években pedig a magyar ombudsmanok tettek viszontlátogatást Kínában. A kisebbségi biztos, Dr. Kaltenbach Jenő és két munkatársa, ez évben egyhetes tanulmányút keretében Pekingben, a fővároson kívül még két tartomány életével is megismerkedhetett.

Amikor az ember a Föld egyazon szélességi és hosszúsági koordinátái között él le évtizedeket, képtelennek mutatkozik arra, hogy az otthonától távol eső helyeken ne ugyanazon optikával szemlélődjön, ne a már megszokott méretekhez viszonyítson. Így aztán gyakran érheti az a felismerés, hogy egyszerűen még elképzelni sem tudja, miről beszélnek az emberek egy nagyobb, egy jóval nagyobb, egy óriási országban a többség és kisebbség kapcsán. Ott ahol az egymilliárd-százharminchétmillió emberhez képest egy tízmilliós közösség tényleg csak kisebbség lehet.

Úgy tűnt, kínai vendéglátóink tisztában voltak azzal, hogy az országukat bemutató adatoktól elámulunk, így folyamatosan számokkal „bombáztak” bennünket.

Megtudtuk, hogy az ország összlakosságának 91,53%-át kitevő *han* népesség alkotja az ország többségi lakosságát, a fennmaradó 8,47%-on további ötvenöt *etnikai kisebbség* osztozik. Tízmilliós lélekszám feletti csoport a zhuang és a manchu. Egy és tízmillió közötti lélekszámú kisebbségből tizenhat (köztük a *mongol, tibeti, ujgur* és *kazak*) él az országban. Százezer és egymillió közötti létszámmal tizenhét közösség (például a *kirgiz*) büszkélkedhet. Tízezer és százezer közötti népessége tizen négy nemzetiségnek (köztük az *oroszoknak*) van, tízezer alatti létszámú hat nemzetiség. A *tatár* közösség is az utóbbiak közé tartozik.

Az Ellenőrzési Minisztérium és az Országgyűlési Biztosok Hivatala tevékenységét összehasonlítva nehéz lenne testvérintézményekről beszélni. Egy területen – a nemzeti kisebbségekhez tartozó állampolgárok jogvédelmében – azonban mégis találtunk közös pontokat. A Kínai Népköztársaság létrejötte után az állami politika az etnikai kisebbségeket illetően újfajta kapcsolatrendszer kialakítását határozta el: a regio-

nális autonómia keretei között segítséget nyújt az etnikai csoportok gazdasági, politikai és kulturális fejlődéséhez. Még mielőtt elhatalmasodna rajtunk a kételkedés jól működő reflexe, el kell mondani, hogy ezt az állami magatartást következetesen érvényesítik. Eredményeik ezen a területen nem kevésbé valóságosak, mint amelyeket a magyar kisebbségpolitika idehaza.

1965-ig Kínában 5 tartományi, 29 „megyei” és 64 „járási” szintű autonóm terület jött létre. Az etnikai származású szakemberek képzésére az ország egész területén tíz felsőfokú oktatási intézményt alapítottak, de életre hívták a *Kínai Kisebbségi Nyelvek Fordítói Központját*, az *Etnikai Könyvkiadót*, valamint a *Központi Ének és Tánc Együttest* is.

Létrejött az állami kisebbségpolitikát megvalósító közigazgatási intézményrendszer. Az Állami Etnikai Ügyek Bizottsága, amelyet még 1949-ben hoztak létre, a Kínai Népköztársaság egyik legkorábbi minisztériuma. Helyi egységei nem csak az etnikai kisebbségek autonóm tartományaiban működnek, de megtalálhatók azon „megyékben” és „járásokban” is, ahol egyes kisebbségek képviselői meglehetősen nagy számban élnek. A minisztérium irányítása alatt működnek

Hivatalos tárgyalás Pekingben

a kisebbségek kulturális intézményei, köztük az imént említett tíz egyetem is.

A legtöbb etnikai csoport az országhatár mentén él. E területek fejlettsége jelentősen elmarad az ország keleti, vagy délkeleti tartományainak színvonalától. Ezt a különbséget csökkentendő, a kínai kormány meghirdette „A határmenti területek fejlesztéséért és az etnikai kisebbségek boldogulásáért” elnevezésű projektjét. Ennek keretében a fejlett tartományok – egyebek mellett profitjuk egy bizonyos hányadának beruházásával, munkahelyteremtéssel – segítséget nyújtanak a fejletlenebb, főként nyugati tartományoknak.

A nyugat-kínai területek lendületes fejlődését csodálhattuk meg például *Xinjiang Ujgur Autonóm Tartományban*, ahol – mint neve is mutatja – az ujgur kisebbség nagy része él. Fővárosuk *Ürümqi*, totemállatuk a fülemüle és – ha már számokkal kezdtük, számokkal is fejezzük be – évente átlagosan 3400 órát süt a nap náluk.

Heizerné Hegedűs Éva

főosztályvezető, Országgyűlési Biztosok Hivatala

Kazah skanzen az Ég tavánál

Ujgur népi táncosok és zenekar közepén a cimbalommal

A kínai konyhaművészet remekei, közepén a sárgadinnyéből faragott Sárkánnyal

Két pekingi utcaszélet